

У НОВОМ САДУ У ПОНДЕОНИК 30. ЈУНА 1886.

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 59.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака о дану сваке представе, иначе сваког месеца поједан пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно.

НА ПАРАСТОСУ — У НОВОМ САДУ.

ПОМЕН

Д-РУ ЈОВАНУ СУБОТИЋУ

У НЕДЕЉУ СВИХ СВЕТИХ 1886.

У СРПСКОЈ ПРАВОСЛАВНОЈ САБОРНОЈ ЦРКВИ СВЕТО-БУРЂЕВСКОЈ.

Вѣчна память — вечен му спомен . . .

Аминь — јест, тако је!

То је последња молитва у цркви, то је последња жеља у народу, у пратњи: кад црква оноје мртвача и пратња доцрати покојника до вечне му куће, до хладног гроба . . .

то последњи поздрав, то последњи уздах и о сваком помену мртвих.

Вѣчна память — вечен му спомен, драгом покојнику; с том молитвом, с тим вапајем растају се живи с мртвима.

И благо оном, благо сваком покојнику — ком буде спомен дуг отрајан сред својте и другова му и пријатеља након њега; и по трипут благо, ком остане вековечан у народу свом, вечен и славан у свету!

Па благо сваком човеку, који то за живота заслужи и добри и ваљани дели, трудом и радом — себи на част, народу на корист и славу потоњу;

јер, кад дође страшни час самрти, страшна јава, где престаје свака моћ и сила људска; где у земљу мора, што је земљано, да се раствори, да истаје, прегрши пешела да се оземљи и трага му нестане — кад наступи, велим страшни час умрли: човек самртник утешен, ублажен растаје се с душом, вечитом честицом божанској, спокојан и на миру заклапа уморне очи своје за навек —

јер остају по самрти у аманет живима, у аманет народу добра дела његова, лепе заслуге његове, за сведочанство пред богом и пред људима — за спомен вековечан!

И молитва освещава у цркви помен такав, и жива црква, народ, слави и велича помен такав с колена на колено,

те што дуже и трајније, тим тај спомен расте и расте, док се не огоростаји у народу, а с народа и овековечи у свету!

Молитва и помен сабраше ево и наа овде тужног часа овог. Слуге олтара божјег прекадиши кольиво, знамен смрти и воскреса; примиши волитанице, знамен вечне светlostи рајске: помолиши се с нама заједно за покој души великог нам покојника — за по стоећа избраника на сваком добром делу народном и неуморног радника и бранчи народног; па на уранку српске нам књиге и просвете народне за пуних педесет лета вредног књижевника и песника . . .

за покој души славног Јована Суботића.

Драгим поменом овим заноси нас памет, зајетамо мислима, и ведрим и суморним, у далеке дневи прошлости нам народне у ових крајевих, у овој нам земљи пово-обећаној ;

светлим поменом славног нам покојника дра Јована Суботића — излазе нам пред очи душевне сва редом славна дела његова појустолетна; падају нам на памет у исти мах и толики и толики велики покојници, с којима на мучан рад спреже млађани тада, драги нам песник Дабраца и Светог краља Дечанског — војни трудбеник, велики поборник опстанка нам народног: вештим пером на књизи, живом реју златоустом на бранику, славни др. Јован Суботић.

Па да вам заређам, драги пријатељи и поштоваци бесамртне сени великога покојника, и изрећам сва та редом дела његова славна — вазжало би тужног часа овог и помена светлог да вам прочитам читаву књигу живота и рада славног покојника, дра Јована Суботића.

Али, ни најживље речи у књизи тој бесамртној — не би могле досегнути до оне величине, која велича, небројна дела му, све по избор боља од бољих, до оног сјаја, који обасјава та дела његова, на част славном покојнику, на

корист и подстак потештеном ај не поништеној народу српском...

Него то би било часка овог и без потребе.

Сведоци сте живи одабраних дела и труда му големе: за опстан и напредак славне ове српске општине новосадске; за опстан и напредак аманета нам прадевовског, цркве свете и школе народне, па изреком угледне и пажене просветоноше, српске нам велике гимназије новосадске;

за опстан и напредак књиге нам српске и просвете па изреком бриговође јој Матице Српске; за опстан и напредак славља великих мртвих и узор-дела народних, приkaza и наука честитости и врлине а уклона и жаса од злих мана и нечастивих дела, српског нам народног позоришта;

за опстан и напредак кукавног нам народа у земљама овим -- за славу и напредак васко-лијког, на све стране народа српског!

Сведоци сте живи, са мном заједно, тих наговештених безброј-дела му за живота срђ наас; а која тима предодише за младости му, казује рам књига векованка.

Ил збором и договором, ил књигом и разбором, а на добро народу свом -- свуд бијаде први на раду, ил с првима, свега века свог, од младости до часа у мрлог;

радио је вољно и неуморно па обазриво -- свуд и свагда пазећи на свршетак и последак делу започетом;

одушевљаво је сложне на раду, стиша-вао и зближаво размирене и стрампутице за неслогом потегле;

прегорео је све пробити и користи себи и својима -- до којих доћи могаде големим знањем и не обичном умешношћу својом, док бијаде на висоти службе своје по звању...

у сиромаштву рођен -- у сиромаштву и очи своје склони...

те знам, да ћу вам из срца и душе часка овог од помена погодити знамен признања и захваље на све то искреним узгласом:

слава ти, славни трудбениче, избраниче љубави народни, напредниче српске књиге и просвете -- слава ти и хвала на свем, славни Јоване Суботићу!

* * *

Кажу књиге; и старе и нове, с нараштаја нараптају: како је човек самртник тек часа умрлог сретан; живот му се цине у сртне људе истом на самрти.

Сретан био је дакле драги нам покојник уга века свог -- јер, мимо оних речи библијских: у своје дође и своји га примиши;

љубио га народ и пазио за живота му, јер је и он народ свој љубио и радио за њи свега века свог, од младости до самрти;

и пази народ и пазиће, и велича и величје помен му, док год буде народа и књиге нам народне -- докле год врлина и честитост узуме ценити и поштовати славна дела славних људи својих...

а то је до века!

Куд ће лепше среће и задовољства души мал-не седамдесетгодишњег старца, него-ли кад га пријатељи свог народа и брижници за опстан народни једнодушно одликују чаšчу и вером у њу пред народом, свету на видику!

Те части, тог големог одликовања удостојавају је славни покојник, узданица народна, сваком згодом и приликом -- старешова сваком збору и састанку;

те части и одликовања народног удостоји се славни Јован Суботић и пред смрт своју лане на народном оно збору видовданском у Сомбору.

То је било светло навечерје славном по-којнику у очи поласка с овог света на онај, бесконачни, вечити!

Још данак један и други гледаху га по том пријатељи и сајрудбеници, избраници народни -- гледаше га народ сав и слушаше на све стране: како стараки ал мушки стоји на браннику за опстан и напредак самосталности цркве нам и школе народне; за част имена српског и одбране народне на сабору српском и на сабору хрватском...

ал су дани људски избројани, па век људ-ма смртним одмерен вечној силом непојамном: седамдесет, осамдесет лета -- поје псалмопевац -- иза те међе мах отима слабост и болест па самрти пута прави!

Ко се роди, и умрети мора; размак од ковчке до гроба, ком краћи ком дужи -- то је век људски, живот на земљи.

И најдужи размак тај, век и живот -- ни-шта је спрам вечности: гласак звука у ваздуху власелном, сићаја талас на мору широком...

па ипак, благо човеку самртном, ко тај размак, ма и најкраћи -- сав живот свој и проведе у труду и раду око добра и напретка народа свог, у мучним и тешким дневима народним...

благо тому и слава му!

Кад суђен час дође да земља прими земљано -- дух залета у висине небеске, у светле краје, света вера каже: где нема болести ни жалости -- ни уздисаја... ни раздора и неслоге људске -- него је свакому вѣчнаја память, живот бесконачан оног света;

и на овом свету међ живима сретан био је — ком у народу свом буде и остане сјајан спомен и вечан, и слава у аманет на-
рштајима потоњим.

Слава ти, Јоване Суботићу!

Вѣчна память — вечан ти спомен и сја-
јан, светла сени, покојниче драги!

Слава ти!

* * *
Говорио **Александар Сандић**.

Српско народно позориште.

Извештај управнога одбора о годишњем рâду, поднесен скupštini „друштва за српско народно позориште“ 23. јуна (5. јула) 1886, од Дра Лазе Станојевића, начеоника друштвеног.

Славна скупштино! Поштована господо! Слободан сам и ове године поднети славној скупштини извештај о радњи управног одбора и стању овога друштва од прошле главне скупштине т. ј. од 17. (29.) јуна 1885. па до данашњег дана.

Управни одбор држао је од јањске скупштине до сада 14 седница, позоришни одсек 13, а економски одсек 6 седница, у којима су расправљани и решавани редовни предмети, који се тичу овога друштва. Главнији предмети ово су:

И ове године уцисало се неколико родољуба за чланове овога друштва. Ти су родољуби: 1.) Др Ђубомир Радивојевић из Каменице са прилогом од 100 ф. у готовом; 2.) Паја пл. Јеремић из Велике Кикинде са прилогом од 50 ф. у готовом; 3.) Арса Пајевић штампар у Новом Саду са прилогом од 50 ф. у готовом; и даље са обvezницом од 50 ф. ови родољуби: 4.) Јаша Томић, уредник „Заставе“ у Новом Саду; 5.) Лазар Обреновић велики бележник у Карловцима и 6.) Јеврем Н. Барић књиговођа у Карловцима. —

Осим тога исплатили су сасвим своју пристојбу за чланство: Борђе Ст. Петровић и Павле А. Николић, обојица из Земуна.

У течају ове године исплаћен је легат пок. Јована Радуловића, варошког чиновника новосадског, који је завештан у износу од 100 ф., али је по одбитку трошкова изнео свега 85 ф. 11 и. Даље је исплаћен легат пок. Трибуне Вујина ц. кр. капетана у миру у износу од 100 ф. — Исто тако исплаћен је и легат пок. Севера Нинчића из Старе Кањиже од годишњих 75 ф. — и то за годину 1884. и 1885. Тај легат исплаћује сваке године српска црквена општина старо-кањишка.

У погледу завештаја пок. Ђуре Ненадовића из Титела, који је прошле године преминуо, учињени су кораци зарад осигурања тога легата од 1000 фор. — Тако исто воде се преговори са Ђ. Лукићем из Арада, који има право уживања оставине пок. Гавре Јанковића из Арада, који је прошле године завештао срп. нар. позоришту

своје имање у вредности од 25—30.000 фор. Јањској скупштини поднесен је о том знатном завештају засебан извештај, а овде ваља напоменути, да ће имање то припасти овоме друштву тек после смрти Јанковићевог наследника, Ђорђа Лукића, и да ће се засебно руководити под називом: „Фонд Гавре Јанковића, арадског грађанина, ради подмирења потреба срп. нар. позоришта у Новом Саду.“

Између мањих прилога, што су овоме друштву даровани, ваља споменути прилог од 30 ф., што га је послао Ник. Љ. Мештровић учитељ из Мостара, а приложио га је један родољуб, који неће да му се име зна. Изјављена је захвала како пошиљачу тако и неименованом дародавцу.

Према одлуци скупштинској под бр. 14. Г. С. 1883. учињено је поравнање са Јованом Поповићем Зубаном из Карловаца, који је међу тим умръо. Покојник је био завештао прилагати по 40 фор. годишње, али пошто је материјално био посрпнуо, није био кадар испунити свој завештај, него је дуговао њиме све од год. 1873. По учињеном поравнању исплатио је 21. октобра 1885 у свему 100 ф., те је тиме преостала свака даља обвеза његова према овоме друштву.

У погледу завештаја А. П. Радовановића из Карловаца, с киме се није могло постићи поравнање, подноси се скупштини засебан предлог.

Као што је познато славној скупштини, уступило је овдашње варошко представништво срп. нар. позоришту бесплатно у својину земљиште „Хан“, које износи 1 јутро и 484 и по квадр. хвата, под тим условом, да се то место може употребити само за издаје позоришта, и да се зидање то мора почети за три године а довршити за пет година од дана кад високо министарство одобри закључак варошког представништва о бесплатном уступању тога земљишта, и кад се исто земљиште без терета преда овоме друштву. Пошто су учињене све предходне расправе и сви преговори повољно довршени, предана је та ствар на решење високом министарству.

Према одлуци лајске главне скupštine друштвено под бр. 9. Г. С. сачињена је „Уредба о позоришној управи.“ Том је уредбом утврђен одношај између управитеља и деловође позоришне дружине и установљен је њихов делокруг. За управитеља изабран је на основу те уредбе Димитрије Ружић, а за деловођу Стеван Ј. Јефтић. Са избором деловође било је тешкоће, јер се стечај морао два пут расписивати и кауција на 400 ф. спустити, те се избор могао тек 11. фебруара о. г. обавити. Деловођа изабран је на годину дана и наступио је своју дужност 1. марта о. г.

По истој одлуци скupštinskoj саставио је одбор и нова „Правила за дружину срп. нар. позоришта“ ради одржавања што боље дисциплине. Та су правила штампана и предана уз рекере свима члановима позоришне дружине, с упутством, да их се у свему строго придржавају. Исто тако су уведени табаци, у којима се воде дневни извештаји о пробама позоришним.

Према решењу лајске скupštine под бр. 10. Г. С. штампана су и „Правила за пензиони фонд за чланове срп. нар. позоришне дружине“ и предана су глумцима. Уплата од стране глумца у тај фонд још није одпочела, а о фонду, колико га има, води се засебан рачун. У том погледу учиниће управни одбор даље сходне мере.

16. (28). јануара о. г. преминуо је у Земуну бивши вишегодишњи начеоник овога друштва, Др Јован Суботић. Од стране управног одбора изаслано је нарочито заступство на погреб великоја покојника, и положен је на самртнички му одар лаворов венац с тракама и натписом. У записнику је стављена туга за губитком врлог и непрежаљеног покојника, велезаслужног књижевника и писца позоришних дела, који је преко педесет година неуморно радио за про-

свету и напредак народа српског. Управни одбор учествовао је и на парастосу, што га је приредила овдашња српска црквена општина у спомен његов. Управни одбор предлаже на другом месту засебним предлогом, да ово друштво према свом спромашном стању приложи 100 ф. на споменик овог знаменитог родољуба, држећи, да ће се тиме у нечем бар одужити великим заслугама покојниковим. Кликнimo му у знак признања: „Слава му!“ и „Вечан му спомен у народу!“

Од чланова наше позоришне дружине преセли су се у вечност: гђа Савета Димитријевићка у млађаном веку свом и Васа Марковић који је био умом померио, и неколико година провео у свом месту рођења у Срп. Чанаду, па је тамо уживao 10 ф. месечне потпоре од овога друштва. Рецимо им: „Слава спомену њиховом!“

Лист „Позориште“ излизио је и ове године под уредништвом А. Хаџића, и то за време бављења позоришне дружине у Новом Саду, б дану сваке представе, а иначе по један пут месечно.

Издано је 5% тантријеме писцима: Мити Поповићу и дру Милану Савићу за њихова оригинална позоришна дела, која су у течају године приказивана на нашој позорници.

Дата је дозвола Ђури Видицком, да може превести на мађарски језик плајиву игру пок. Косте Трифковића с насловом: „Школски надзорник.“

8. септембра 1885. држало је „Српско учену друштво“ у Београду на свом свечаном састанку прославу 50-годишњице књижевног рада Ђорђа Малетића и Матије Бана, врсних писаца позоришних. Подначеоник А. Хаџић заступао је ово друштво на тој светковини.

(Свршиће се.)

ЛИСТИЋИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Српска народна позоритна дружина) бавила се у В. Бечкереку од 15. маја до 16. јуна о. г. за цело време свога бављења тамо давала је 19. представа, једну корисницу дружини и једну представу за децу. Приход је износно 2.163. фор. 62. н. а. вр., расход 2.566 фор. 78 н., мањак 403 фор. 16. н. а. вр. Тамошњи месни листови, на немачком и мађарском језику, хвалили су јако како избор репертоара тако исто и изврсну игру наших глумаца и појединаче и у целини. Из В. Бечкерека отишла је дружина на четрнаест дана у Перлез, где се скupilo 106 претплатника, па ако још и време иколе послужи, то ће родо-

љубиви Перлежани осветлјати себи образ и показати, да не би морало бити мањка никде, да је мало више заузимања и пожртвовања.

СИТНИЦЕ.

(У позориште.) „Хоћеш ли ти вечерас у позориште?“ — „Ишао бих, само не знам хоћу ли дослети, да видим цео комад.“ — „А као за што не ћеш дослети? Комад је само у три чина!“ — „Јест! Али зар ти nisi видео, да на позоришном листу пише: „Други чин збива се после осам дана.“ А ја не знам да ли ћу после осам дана моћи да дођем.“

Издаје управа српског народног позоришта.